

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA
ДЕПУТАТ ПАРЛАМЕНТА РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.105

MD-2073, Кишинэу, пр. Штефан чел Марэ, 105

1 septembrie 2009

V.V. Nr. 1

Domnului Dumitru PULBERE,
Președinte al Curții Constituționale

Onorată Curte,

În conformitate cu prevederile art. 135 din Constituția Republicii Moldova, art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, Vă remitem, alăturat, sesizarea privind exercitarea controlului constituționalității următoarelor hotărâri ale Parlamentului:

- nr. 1-XVIII din 28 august 2009 privind formarea Comisiei pentru efectuarea alegerii prin vot secret a Președintelui Parlamentului;
- nr. 2-XVIII din 28 august 2009 privind aprobarea procesului-verbal nr. 1 al ședinței Comisiei pentru efectuarea alegerii prin vot secret a Președintelui Parlamentului;
- nr. 3-XVIII din 28 august 2009 privind alegerea Președintelui Parlamentului.

Reieșind din importanța deosebită a problemei abordate, solicităm examinarea prezentei sesizări în regim de urgență.

Anexă:

- Sesizarea privind exercitarea controlului constituționalității unor hotărâri ale Parlamentului;
- Copia hotărârii Parlamentului nr. 1-XVIII din 28 august 2009 privind formarea Comisiei pentru efectuarea alegerii prin vot secret a Președintelui Parlamentului;
- Copia hotărârii Parlamentului nr. 2-XVIII din 28 august 2009 privind aprobarea procesului-verbal nr. 1 al ședinței Comisiei pentru efectuarea alegerii prin vot secret a Președintelui Parlamentului;
- Copia hotărârii Parlamentului nr. 3-XVIII din 28 august 2009 privind alegerea Președintelui Parlamentului.
- Copia stenogramei ședinței de constituire a Parlamentului de legislatura XVIII din 28 august 2009.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
INTRARE NR. <u>16a</u>		
<u>01</u>	<u>09</u>	200 <u>9</u>

Deputați în Parlament

[Handwritten signatures of several deputies]

Dr. Calin	/ Ivan Calin /
Deed	2 Ostapciuc
Knoblech	/ V. Yow /
~~ST~~	/ Mu. Stoisor /
~~Sherech~~	V. Guzman
sfizih	V. Misin
Stungis	/ O. Reidman /
O. D. H.	/ O. Domentii /
Bon	/ N. Vasotina /
~~Qu~~	/ P. Pucescu /
In	/ Iu. Muntean /
Uynal	/ G. Supac /
Wulver	(Dobruca OA)
Fluceey	/ Popa Su /
~~of. kemez~~	/ G. Vremea /
Saluz	/ G. Balmez /

SESIZARE

privind exercitarea controlului constituționalității unor hotărâri ale Parlamentului

Prin prezenta sesizare, solicităm exercitarea controlului constituționalității următoarelor hotărâri ale Parlamentului:

- nr. 1-XVIII din 28 august 2009 privind formarea Comisiei pentru efectuarea alegerii prin vot secret a Președintelui Parlamentului;
- nr. 2-XVIII din 28 august 2009 privind aprobarea procesului-verbal nr. 1 al ședinței Comisiei pentru efectuarea alegerii prin vot secret a Președintelui Parlamentului;
- nr. 3-XVIII din 28 august 2009 privind alegerea Președintelui Parlamentului (se anexează).

În temeiul decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 2304-IV din 17 august 2009, Parlamentul, ales la 29 iulie 2009, s-a convocat în ziua de 28 august 2009.

În conformitate cu prevederile art. 2 al Regulamentului Parlamentului, ședința de constituire a Parlamentului nou-ales a fost prezidată de către cel mai în vârstă deputat (domnul Ivan Calin), împuternicirile căruia încetează doar din momentul alegerii Președintelui Parlamentului.

Președintele de ședință a oferit cuvânt Președintelui Curții Constituționale care a prezentat raportul privind rezultatele alegerii Parlamentului și validarea mandatelor deputaților aleși. Ulterior, Președintele ședinței a oferit cuvânt liderilor grupurilor parlamentare care au acces în Parlament pentru a declara constituirea fracțiunilor parlamentare. Reprezentantul Grupului parlamentar al Partidului Comuniștilor din Republica Moldova a anunțat că mai este nevoie de timp pentru a definitiva chestiunile procedurale de constituire a fracțiunii și a solicitat, în conformitate cu art.4 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 02.04.1996, o pauză pînă la 4 septembrie 2009. Fracțiunile parlamentare PLDM, PL, PD și AMN au anunțat constituirea fracțiunilor sale. Dat fiind faptul că nu toate fracțiunile au fost constituite, președintele de ședință a anunțat o pauză pînă pe 4 septembrie 2009.

În pofida faptului că ședința de constituire a fost legal întreruptă, un grup de 53 de deputați au continuat ședința cu încălcarea prevederilor legale și a adoptat un șir de hotărâri care încalcă flagrant nu numai prevederile Regulamentului Parlamentului, ci și prevederile Constituției Republicii Moldova.

În primul rînd, această ședință de constituire a continuat să fie prezidată de către o persoană neîmputernicită legal, adică nu de cel mai în vârstă deputat.

În al doilea rînd, nu toate fracțiunile au fost legal constituite iar Regulamentul Parlamentului prevede expres că fracțiunile parlamentare se constituie în termen de 10 zile după constituirea legală a Parlamentului.

În al treilea rând, Comisia pentru efectuarea alegerii Președintelui Parlamentului a fost constituită fără a lua în calcul propunerile tuturor fracțiunilor, și anume a Frațiunii PCRM sau altor fracțiuni, care puteau fi constituite în termen legal. Aceeași încălcare a fost comisă și în cadrul alegerii Președintelui Parlamentului, deoarece candidatura la funcția de Președinte al Parlamentului poate fi înaintată doar de către fracțiunile parlamentare și nu de un grup de deputați. În aceste circumstanțe, cei 48 de deputați aleși pe lista Partidului Comuniștilor din Republica Moldova au fost lezați de dreptul să constituie în mod legal fracțiunea și să participe la această procedură, înaintînd propriul candidat.

Considerăm că aceste hotărîri ale Parlamentului au fost adoptate cu încălcarea nu numai a normelor procesuale și materiale ale Legii pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, dar și contravin prevederilor constituționale.

Potrivit art. 60 alin. (1) din Constituție, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului. În conformitate cu art. 64 alin. (1) din Constituție, **structura, organizarea și funcționarea Parlamentului se stabilesc prin regulament.** Astfel, **Regulamentul Parlamentului are menirea de asigura exercitarea prevederilor constituționale de funcționare a forului legislativ.**

Avînd în vedere faptul că pentru alegerea Parlamentului participă candidați propuși pe listele partidelor politice, este firesc ca Parlamentul să aibă o anumită coloratură sau configurație politică. Aceasta rezultă din spectrul tuturor partidelor politice ai căror reprezentanți aleși fac parte din Parlament. Datorită numărului mare de membri și apartenenței lor politice este obiectiv necesară configurarea politică a Parlamentului, întrucît întreaga activitate parlamentară a acestora exprimă confruntarea sau colaborarea între partidele politice reprezentate în Parlament.

Configurația politică este prezentată și exprimată de fracțiunile parlamentare. Constituirea fracțiunilor parlamentare reprezintă și **o cerință practică constituțională**, pentru exercitarea eficace a atribuțiilor acordate de Constituție deputaților. Astfel, art. 64 alin. (3), 85 alin. (1) și 98 alin. (1) din Constituție dispun anume consultarea fracțiunilor parlamentare pentru propunerea candidaților la funcția de vicepreședinți ai Parlamentului, desemnarea candidatului la funcția de Prim-ministru, dizolvarea Parlamentului.

În contextul prevederilor constituționale menționate, rezultă că fracțiunile Parlamentare **reprezintă un element de natură constituțională**, iar obstrucționarea constituirii acesteia reprezintă o încălcare flagrantă a Constituției.

În contextul art. 4 din Regulamentul Parlamentului, nu este obligatorie înscrierea unui deputat într-o fracțiune sau alta. Prin urmare, **opțiunea deputaților pentru o fracțiune parlamentară sau alta nu este un exercițiu formal**, deoarece parlamentarii pot refuza să facă parte din fracțiunea parlamentară a partidului pe lista căruia au candidat după cum sunt liberi să își desfășoare activitatea în afara acestor fracțiuni. Prin urmare, opțiunea deputatului de a adera sau nu la fracțiunea parlamentară constituită numai în primele 10 zile la începutul legislaturii este, în primul rând, o opțiune organizatorică și apoi, eventual, politică.

De fapt, din perspectiva configurațiilor politice, Biroul Permanent al Parlamentului și comisiile parlamentare sunt o reflectare micșorată a Parlamentului.

Astfel, dacă admitem ipotetic că în Parlament, într-o anumită legislatură, sunt reprezentate 5 fracțiuni, înseamnă că din Biroul Permanent și comisiile parlamentare înființate în Parlament vor face parte deputați din toate cele cinci fracțiuni, proporțional cu ponderea numerică a fiecăreia (a se vedea art. 17 alin. (2) din Regulamentul Parlamentului). Acestea sunt organisme interne de lucru ale Parlamentului, care au ca sarcină examinarea prealabilă a unor probleme înscrise pe ordinea de zi a dezbaterilor parlamentare. **Prin urmare, constituirea fracțiunilor reprezintă o condiție pentru formarea organelor de conducere și de lucru ale Parlamentului** și pentru desfășurarea activității ulterioare, menite să asigure realizarea împuternicirilor constituționale. Mai mult, fracțiunile sunt cele ce au atribuții specifice, inclusiv în partea ce ține de formarea unor propuneri. Acest argument rezultă din sinteza calitativă a atribuțiilor ce sunt conferite fracțiunilor parlamentare în prezent, ținând cont atât de prevederile Constituției, cât și de cele ale Regulamentului Parlamentului. Aceste atribuții deloc neglijabile ale fracțiunilor parlamentare impun o reflecție atentă, de unde și dreptul deputaților de a opta pentru o anumită fracțiune și, în acest context, termenul de zece zile de care poate beneficia fiecare membru al Parlamentului pentru a exercita acest drept de opțiune, mai ales, luând în considerație faptul că migrația parlamentară ulterioară este asortată cu anumite limitări, ceea ce determină necesitatea exprimării unei opțiuni responsabile, pe deplin reflectată, asumată și în deplină cunoștință de cauză, privind aderarea la o fracțiune sau alta.

Conform art. 15 din Constituție, cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Prin art. 16, Constituția a fundamentat principiul egalității tuturor cetățenilor în fața legii. Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

Art. 38 alin. (1) din Legea Supremă prevede expres că voința poporului constituie baza puterii de stat.

Art. 39 din Constituție garantează cetățenilor Republicii Moldova dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, **precum și prin reprezentanții lor.**

Concomitent, menționăm că **art. 41 alin. (2) din Constituție** prevede că partidele și alte organizații social politice sunt egale în fața legii. Alin. (3) al aceluiași articol stipulează că statul asigură respectarea drepturilor și intereselor legitime ale partidelor și ale altor organizații social politice.

În acest context, practicile neconstituționale ale grupului de 53 de deputați, nerespectarea condițiilor procedurale reprezintă o veritabilă formă de manifestare a abuzului de putere, în rezultatul căror, o parte semnificativă de deputați au fost privați, în mod abuziv, să-și exercite atribuțiile constituționale. Grupul majoritar din Parlament a preluat abuziv conducerea ședinței de constituire a Parlamentului, a ignorat în totalitate interesele unei viitoare fracțiuni parlamentare care va deținea 48 mandate de deputați. În acest mod, au fost ignorate nu numai drepturile legale ale celor 48 de deputați, dar a fost total ignorată voința poporului care a stat la baza alegerii acestor deputați, adică peste 700 mii de alegători, exprimată prin intermediul

reprezentanților PCRM aleși în Parlament, cărora le-au delegat puterea. Astfel, în fapt, acest grup de deputați a redus Parlamentul la 53 de deputați, contrar **prevederilor alin. (2) art. 60 din Constituție**, care prevede că forul legislativ este compus din 101 deputați. În acest context, hotărârile nominalizate contravin și **art. 2 alin. (2) din Constituție** care prevede că nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic (cu atât mai mult - mai multe partide) sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului. De asemenea, au fost ignorate și **încălcate prevederile art. 1 alin. (3) și art. 5 alin. (1) din Constituție** care prevăd că Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate, iar democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibilă cu dictatura și cu totalitarismul.

La fel, conform **art. 54 alin. (2) din Constituție**, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngereri decît celor prevăzute de lege. În aceeași ordine de idei, Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale statuează în art.18 că restricțiile care, potrivit Convenției, sunt aduse drepturilor și libertăților, nu pot fi aplicate decît în scopul pentru care ele au fost prevăzute.

Totodată reieșind din **prevederile art. 55 din Constituție**, orice persoană își exercită drepturile și libertățile constituționale cu bună credință, fără să încalce drepturile și libertățile altora.

În egală măsură, a fost încălcată procedura de alegere a Președintelui Parlamentului ce reiese din **alineatele (1) și (2) al art. 64 din Constituție**.

În același timp, prin adoptarea hotărârilor menționate, Parlamentul a încălcat flagrant prevederile art. 2 alin. (1), art. 4 alin. (3), art. 8 alin. (1), art. 9 etc. din Regulamentul Parlamentului, **care de fapt asigură exercitarea prevederilor constituționale**.

Astfel, ședința de constituire a Parlamentului a fost condusă de o persoană neîmpuțernicită, toate fracțiunile parlamentare nu au fost legal constituite, nu toate fracțiunile parlamentare au avut posibilitatea să participe la formarea Comisiei pentru efectuarea alegerii Președintelui Parlamentului, nu toate fracțiunile parlamentare au avut posibilitatea să înainteze candidați la funcția de Președinte al Parlamentului și să participe la acest exercițiu de vot.

Din considerentele menționate, toate hotărârile Parlamentului contestate, inclusiv cea de alegere a Președintelui Parlamentului contravin normelor constituționale și legale. În special, **au fost încălcate articolele 1, 2, 5, 7, 15, 16, 38, 39, 41, 54, 55, 60 și 64 din Constituție**.

În conformitate cu art. 7 din Constituție, Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Luînd act de cele expuse, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 din Codul

jurisdicției constituționale, solicităm exercitarea controlului constituționalității a următoarelor hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova:

- nr. 1-XVIII din 28 august 2009 privind formarea Comisiei pentru efectuarea alegerii prin vot secret a Președintelui Parlamentului;
- nr. 2-XVIII din 28 august 2009 privind aprobarea procesului-verbal nr. 1 al ședinței Comisiei pentru efectuarea alegerii prin vot secret a Președintelui Parlamentului;
- nr. 3-XVIII din 28 august 2009 privind alegerea Președintelui Parlamentului.